

limesului bănățean al Dunării la sfârșitul secolului IV; K. Horedt — Tezaurule dacice de argint și legăturile lor circummediterane; Alexandru Ștefan — Stelă funerară din Callatis; Mihai Bucovală — Medalioane ceramice descoperite într-un mormint de epocă romană la Tomis; Maria Alexandrescu-Vianu — Contribuții la clasificarea stelilor funerare din Moesia Inferior; Maria Munteanu — Divinitățile tradiționale în satele Dobrogei romane; Al. Barnea, Z. Covacef — Contribuții la cunoașterea cultului Sol — Mithras în Scythia Minor; N. Hamparțumian — Cultul Cavalerului Trac în Dobrogea; A. Rădulescu — Importuri ceramice la Dunărea de Jos din secolul III e.n.; V. Bauman — Noi mărturii istorice rezultate dintr-un sondaj efectuat pe dealul Tabăra — Tulcea; Gheorghe Papuc — Ceramică romană tirzie cu decor ștampilat descoperită la Edificiul roman cu Mozaic din Tomis; Viorel Căpitanu — Importuri grecești și romane în cetățuia dacică de la Răcățiu; Ion Barnea — Atriile bazilicilor paleocreștine de la Tropaeum Traiani; Elena Coman — Ceramică grecească și elenistică din Tomis; Vasile Culică — Așezarea romano-bizantină de la Izvoarele; legături comerciale cu Asia Mică.

Ovidiana

N. Gostar — Din nou „HIC EGO QUI IACEO”; A. Aricescu — Prezența romanilor pe teritoriul Dobrogei în vremea lui Ovidiu; I. Micu — Tomis în viziunea lui Ovidiu; I. Berciu, Cl. Băluță — Tipărituri ovidiene rare din secolele XVI—XVII în colecțiile Batthyaneum din Alba Iulia; I. Micu — Doi ovidieni: Perpersicius și Călinescu; Gh. Dumitrașcu — Ovidiu — motiv al prieteniei dintre savanții români și italieni oglindită într-o poezie inedită.

Feudalismul timpuriu

Dan Gh. Teodor; Autohtoni și slavi în regiunile extracarpatice ale României în secolele VI—X; N. Harțușche, Fl. Anastasiu — Morminte de călăreți nomazi descoperite în județul Brăila; Robu

Vladimir — Numele unui român dobrogean din veacul al X-lea; P. Diaconu, Silvia Baraschi — Tipurile de opaite de la Păcuil lui Soare (sec. X — XIV); P. Diaconu — Păcuil lui Soare și invazia cumanilor din anul 1095; S. Al. Ștefan — Cetățile de la Enisala; I. T. Dragomir — Unele, arme și obiecte de podoabă medievale de la Enisala; Radu Ciobanu — Stăpânirea politică din Dobrogea în sec. XIV până la Mircea cel Bătrîn.

Preistorie

Al. Păunescu, Fl. Mogoșanu — Rezultatele ultimelor săpături arheologice privind paleoliticul din Dobrogea; Mircea Rusu — Problema secerilor cu limbă la miner (origine, tipologie și cronologie); Simion Gavrilă — Hallstattul final în nordul Dobrogei; Mihai Irimia — Noi descoperiri getice în Dobrogea (sec. V—I i.e.n.); Mioara Turcu — Tipuri de așezări și locuințe getice din cimpia Munteniei; A. D. Alexandrescu — Considerații asupra descoperirilor din așezarea și cimitirul getic de la Zimnicea.

Muzeografie

Ștefan Ferenczi, Constantin Pop — Rolul muzeelor și al expozițiilor de arheologie în educarea societății contemporane; Liviu Ștefănescu — Cercetarea muzeografică — cercetarea științifică; Alexandru Ligor — Metode noi de informare a publicului în muzeele de istorie; Stelian Popescu — Cercetarea științifică în muzeul de istorie; Panait I. Panait — Considerații privind valorificarea muzeistică a monumentului istoric; George Vecerdea — Despre unele urgențe privind lucrările de protejare, consolidare și restaurare a monumentelor din Dobrogea.

Ținând cont de varietatea temelor abordate, de înaltul lor nivel științific, putem considera sesiunea Muzeului de arheologie, Constanța un real succes, pentru care organizatorii merită sincere felicitări.

M. D.

ASPECTE ALE ACTIVITĂȚII MUZEULUI DE ARHEOLOGIE [CONSTANȚA

Reuniunea științifică ce s-a desfășurat nu de mult la Muzeul de arheologie Constanța, și-a propus nu numai să realizeze un contact nemijlocit între colegii din alte localități ale țării și arheologii constănțeni dar, în același timp s-a urmărit ca procesul să aibă și un efect invers. Iată pentru ce, de data aceasta am dorit ca tematica sesiunii să fie larg deschisă tuturor acelor care au venit la Constanța cu un important bagaj informativ privind cercetările lor științifice și realizările lor muzeografice. Subliniem însă că, în chip firesc, cei mai mulți dintre participanții sosiți aici s-au înscris în program cu comunicări și informări științifice legate indisolubil de istoria veche și arheologia Dobrogei.

Colectivul de arheologi constănțeni, a reușit să facă față și anul acesta unui încărcat program de lucru izvorit din necesitățile acute ale etapei actuale de cercetare și popularizare a valorilor de cultură materială ce apar permanent la lumina zilei. Nu mai este nevoie să subliniem faptul că strădaniile noastre sînt urmarea firească a sarcinilor formulate de către Conferința Națională a P.C.R., și că am înțeles să servim totdeauna cu aceeași rivnă și seriozitate programul de dezvoltare culturală a țării noastre.

Laolaltă cu arheologii ai Institutului de arheologie al Academiei R.S. România, am executat importante săpături în, sau pe lângă incinta cetății de la Adamclisi unde, se știe, contribuția Direcției

Monumentelor Istorice și de Artă a fost hotărâtoare pentru punerea în aplicare a planului de cercetări.

La Păciul lui Soare am subvenționat și condus săpăturile de la complexul de instalații meșteșugărești pentru ars ceramică; la Capidava am continuat săpăturile în straturile feudale timpurii și la suprafață, iar la Mangalia, obligați de unele lucrări de construcții ce se fac în zona necropolei grecești, am precedat săpăturile de fundații ale unui mare imobil cu sondele arheologice mai dezvoltate, suma rezultatelor obținute concretizându-se în aproape 40 de morminte.

Șantierul propriu muzeului nostru sunt cele de la Sacidava, la Cetatea (Hasarlic, lângă Dobromir), Rasova-Malul Roșu, Bugeac, Corbu și Tomis. Din rapoartele de săpături și din comunicările susținute fie la sesiunea noastră de anul trecut sau de la alte manifestări științifice, rezultatele dobândite sînt în bună măsură cunoscute. Zăbovesc numai asupra ultimului centru amintit, Tomis. Aici practicăm săpături mai largi în acele locuri care n-au fost deranjate de clădirile moderne. Un astfel de spațiu s-a ales în curtea catedralei de lângă muzeu unde săpăturile din ultimii doi ani ne-au îngăduit să încercăm rezolvarea unor probleme legate strîns de întemeierea și începuturile acestei polis. Vom continua și în anii viitori să conjugăm săpăturile de aici cu cele de pe faleza de vest a portului, lângă mozaic, unde sînt semne mai vechi că putem determina nu numai straturi ci chiar monumente și construcții de epocă elenistică dacă nu chiar mai vechi.

Iar acum, cînd sezonul săpăturilor s-a încheiat aproape în întreaga țară, pentru noi împrejurarea face ca în ciuda anotimpului neprielnic să începem un alt șantier, tot la Tomis, lângă zidul de incintă de pe B-dul Republicii, acolo unde în curînd va începe construirea Casei de cultură a orașului. Vom încerca pe cit ne stă în putință ca, în ciuda rigorilor inerente anotimpului rece, să obținem rezultate științifice bune.

Aproape în totalitate centrele în care s-a lucrat anul acesta vor forma și în anii viitori obiectul cercetărilor noastre și vom căuta ca în paginile Ponticeii să includem, cu regularitate, rapoartele și notele de săpături; nu mai este necesar să adăugăm că jurnalul descoperirilor întîmplătoare, care în activitatea noastră ocupă un loc atît de mare, va fi ținut permanent la zi și publicat.

Capitolul publicații, care constituie o altă mare latură a cercetărilor noastre, se dovedește și de data aceasta prolific. Atenția ne-a fost concentrată anul acesta asupra volumului Pontica V, mai mare și mai bogat decît precedentele patru numere, fiindcă atît materialele publicate de colectivul de la muzeu, cît și cele ale colaboratorilor din țară s-au dovedit a fi pe cit de importante pe atît de utile cercetătorilor de pretutindeni. Menționăm de asemenea că acest anuar se bucură de o tot mai mare solicitare, atît în țară cît și în străinătate, fapt ce justifică în viitor pe de o parte o mai mare exigență asupra conținutului și a prezentării grafice, iar pe de altă parte

deschiderea posibilităților pentru colaboratorii noștri de a publica în limbi străine. Vom solicita sprijinul organelor locale atît în procurarea de hîrtie de calitate superioară cît și în găsirea unui spațiu tipografic la o tipografie mai bună.

Celelalte publicații apărute anul acesta sînt de popularizare. Se știe că un mare venit ni-l aduce vînzarea broșurilor, pliantelor cărților poștale ilustrate etc., pe care le edităm mai totdeauna în limbi de mare circulație internațională. Astfel, au apărut îndreptările turistice Histria și Adamclisi. Acum sînt în curs de pregătire alte ghiduri, ale Muzeului și Edificiului roman cu mozaic, cele vechi, în limbile franceză și germană, fiind aproape epuizate.

Se impune de asemenea editarea unei broșuri de popularizare privind viața și activitatea poetică, în special cea de la Tomis, a lui Ovidiu. Pentru aceasta am solicitat colaborarea prof. N. Lascu, președintele Centrului de studii ovidiene de pe lângă muzeu. Lucrarea, acum la tradus, va apare în cursul anului viitor.

Volumul Pontica VI — 1973, ce va intra în curînd la tipar, este de data aceasta rodul muncii exclusive a colectivului constănțean și vom veghea să-i asigurăm apariția la timp și în bune condiții.

Cercetarea științifică în domeniul istoriei vechi și arheologiei s-a făcut simțită anul acesta în Dobrogea și pe calea participării membrilor colectivului nostru la reuniuni internaționale, fie la cele care s-au desfășurat în afara granițelor țării, fie la cele care au avut loc în țară. Pe scurt, în palmaresul activității noastre, se enumeră simpozionul din aprilie 1972, de la Roma, în cadrul Centrului Național al Cercetării. Împreună cu specialiști italieni în antropologie, paleobotanică, litologie și chimie, am prezentat primele rezultate ale analizelor întreprinse asupra sarcofagului descoperit la Mangalia în 1970, urmînd ca în cel mai scurt timp să edităm un volum în română și italiană consacrat în exclusivitate studiilor asupra scheletului și inventarului descoperit. Stăruim mai puțin asupra faptului că echipe de cite 2—3 muzeografi constănțeni au fost prezenți cu comunicări la Congresul de tracologie de la Sofia, la cel de arheologie de la Taranto, sau la Conferința Internațională EIRENE de la Cluj, și ne vom opri puțin asupra reuniunilor internaționale de la Mamaia și Constanța. La sfîrșitul lui august 1972 s-a desfășurat Congresul Asociației Internaționale Ovidianum, cu care prilej am stabilit și mai strînse legături cu grupul de sulfonezi venit la Constanța cu această ocazie, discuțiile și schimburile de publicații fiind fructuoase. În cadrul Centrului de studii ovidiene de pe lângă muzeu, au avut loc întîlniri, s-au făcut schimburi de opinii și s-au luat unele hotărîri privind activitatea comună de viitor. Cît privește Congresul frontierelor romane, desfășurat la Mamaia, între 7—13 septembrie, contribuția noastră la organizarea lui și participarea efectivă a arheologilor constănțeni la Congres cu importante comunicări, constituie un capitol de activitate prestigioasă. Forurile

locale de partid și de stat au acordat o atenție aparte acestui eveniment și excelenta desfășurare a lucrărilor, efectuarea excursiei de pe Dunăre în condiții optime etc., au dobândit elogiile participanților români și străini.

În sfârșit, chiar sesiunea din anul trecut, pe cit de bogată în comunicări și participări, pe atât de importantă în conținut, am dorit să fie o manifestare elevată și să constituie în succesiunea reuniunilor similare de până acum o verigă solidă, cu rezultate fructuoase pe cimpul cercetărilor și al problemelor în curs de rezolvare privind amenajarea și restaurarea altor monumente prețioase din Dobrogea — între care locul întâi îl ocupă marele Monument triumfal de la Adamclisi.

Aminteam mai sus că avem încă în activitatea noastră neajunsuri provocate de cauze obiective. Să amintim cîteva :

— n-am concentrat eforturile proprii și nici n-am insistat mai mult asupra colaborării cu D.M.I.A., pentru începerea numeroaselor lucrări de amenajare și restaurare de la Adamclisi și Histria. I.J.P. Constanța a acceptat să proiecteze, la comanda D.M.I.A. tot ceea ce este necesar pentru obiectivele din județ, dar pînă la această dată n-am inclus în planul lucrărilor pe anul viitor restaurarea termelor de la Tomis și amenajarea fazei portului local, din apropierea Edificiului roman cu mozaic ;

— afluxul tot mai mare de vizitatori pe litoral, și în special la Mangalia, unde au apărut în ultimii ani atîtea stațiuni balneare, impune cu necesitate realizarea unui alt muzeu, mai mare, mai modern și așezat pe baze științifice. Avem aprobarea foru-

rilor locale pentru amenajarea unui muzeu la complexul mormîntului cu papirus, dar depinde numai de noi să accelerăm lucrările, în așa fel încît în cel mai scurt timp să asigurăm marelui public o unitate muzeală de ținută aleasă ;

— lucrările de protecție a monumentelor din Dobrogea — cetăți, valuri, așezări etc. — formează în continuare obiectul preocupărilor noastre, dar n-am mai susținut campania inițiată în urmă cu cîțiva ani, de lămurire și de explicare, în mediul sătesc, a importanței lor. Să considerăm că începînd cu sfîrșitul anului trecut ne vom strădui să îndeplinim cu mai mult spor această sarcină veche.

Iată pe scurt cîteva din aspectele mai importante ale activității Muzeului de arheologie din Constanța, care reflectă nu numai sfîrșitul unei etape în munca noastră ci și inaugurarea alteia noi : aceea a marilor lucrări de restaurare ce vor fi susținute cu mai multă insistență în Dobrogea, împreună cu D.M.I.A. și Institutul de Arheologie, în următorii trei ani ai cincinalului.

Avem forțe suficiente, și de ordin uman și de ordin material. Depinde de noi să realizăm mai mult pe tărîmul antichităților — aceste atît de prețioase mărturii ale civilizațiilor apuse, cărora li se suprapun, pline de eleganță, tot ceea ce reprezintă mărturii ale civilizației și istoriei contemporane. Și unele și celelalte fac parte din ființa noastră, formează țelul activității noastre actuale și viitoare. Să le cîntim cu munca, pasiunea și inteligența noastră, așa cum au făcut-o eminenti înaintași ai arheologiei și muzeologiei dobrogene, ale căror nume ne vor însoți permanent eforturile.

Dr. Adrian RĂDULESCU

MUNCĂ ASIDUĂ, REZULTATE PE MĂSURA AȘTEPTĂRIILOR

Reuniunea științifică de lucru, ținută în ziua de 29 oct. 1972, la Complexul muzeal de științele naturii din Constanța, a dovedit o dată mai mult avîntul mișcării muzeistice din țara noastră, mai ales în ultimele două decenii.

Cu mîndrie îndreptățită amintea în cuvîntul său directorul acvariului constănțean data de 1 Mai 1958, dată cînd s-a deschis pentru public prima instituție care aborda probleme din domeniul științelor naturii în această parte a țării : *Acvariul*. Interesul și simpatia de care s-a bucurat această unitate în rîndul publicului vizitator este demonstrat de numărul crescînd de la an la an al acestora care i-au trecut pragul :

1963	332.770	vizitatori
1964	346.164	,,
1965	357.145	,,
1966	374.244	,,
1967	373.460	,,
1968	440.111	,,
1969	547.953	,,
1970	569.894	,,
1971	631.548	,,
1972	589.615	(numai primele 3 trimestre)

1958	192.319	vizitatori
1959	147.159	,,
1960	231.230	,,
1961	323.604	,,
1962	367.600	,,

realizîndu-se 11.000.000 lei încasări, în toți acești ani.

În cei 14 ani de activitate, porțile acvariului au fost în permanență deschise, deși de foarte multe ori greutățile tehnice ivite păreau de neînăl-